

*Damir Knjaz
Vesna Alikalfić
Željko Lukenda
Davor Pavlović
Tomislav Rupčić*

Originalni znanstveni rad

PRILOG ANALIZI ULOGE RODITELJA KAO TEMELJA RAZVOJA DJETETA SPORTAŠA

1. UVOD

Roditelji su oduvijek bili temelj sigurnog i „kvalitetnog” razvoja djeteta u svakom pogledu pa time i sportskom. Ma koliko se društvo trudilo ponuditi, provesti, afirmirati sport djece, roditelji su ti koji svojim odricanjem, poticajem i angažiranošću najviše utječu na ulazak te ostanak djeteta u sportskom programu. Naravno da je mnogo faktora koji čine sportski program kvalitetnim kao što su sportski učitelji, plan i program, infrastruktura i sl., ali ipak su roditelji presudan i odlučujući faktor. Što je dijete mlađe, utjecaj roditelja je veći te na osnovi toga prve sportske korake dijete mora i može učini samo na poticaj i uz (tehničku) potporu roditelja i to mora biti njegova (njihova) obveza. Dijete će, a što je i normalno, mijenjati afinitete prema raznim programima. Uloga roditelja je da podrži sportski program (ukoliko ga smatra kvalitetnim), ali da ipak omogući djetetu (u razumnim granicama) promjenu programa i aktivnosti. Na taj način će se profilirati program koji djetetu najviše odgovara i kojem bi mogao ostati privržen nakon što utjecaj roditelja (barem u tehničkom smislu) prestane biti presudan.

2. METODE ISTRAŽIVANJA

Istraživanje koje je provedeno unutar nekoliko sastavnica Sveučilišta u Zagrebu htjelo je dati prilog odgovoru o važnosti uloge roditelja u razvoju djeteta sportaša. Uključeno je 596 studenata 2. i 3. godine studija koji su odgovorili na pitanja vezana uz angažman njihovih roditelja tijekom njihovog sportskog odrastanja.

Odgovori su obrađeni na deskriptivnoj razini te je također utvrđivana razlika (t-test za nezavisne uzorke i diskriminacijska analiza) između studenata Kineziološkog fakulteta (kao profesionalno sportski opredijeljenih) i ostalih studenata s triju različitih fakulteta (Filozofski fakultet, Fakultet strojarstva i brodogradnje te Šumarskog fakulteta). Za potrebe ovog istraživanja konstruiran je upitnik te je statistički testiran. Kod obrade podataka korišten je program SPSS for PC. Sva pitanja odnosila su se na osnovnoškolsku dob.

3. DOBIVENI REZULTATI I DISKUSIJA

Na pitanje „Koliki su trud uložili roditelji u tvom bavljenju sportom?“, ponuđeni su brojevi iznosi od 1 do 5, s time da je 1 predstavljalo najmanju mjernu jedinicu. Prosječno studenti kineziologije dali su ocjenu 3.63 dakle prosječno vrlo dobar dok su „ostali“ studenti dali prosječnu ocjenu 3.12 što je dobar. Na osnovi provedenog t-testa utvrđena je statistička značajnost između ovih dviju skupina ($p=0.00$). Možemo zaključiti da je percepcija studenata kineziologije, o odnosu njihovih roditelja prema njihovim sportskim aktivnostima u djetinjstvu, pozitivnija. Na to se nadovezuje i pitanje o sredstvima koje su uložili roditelji u istom razdoblju za potrebe sudjelovanja u sportskom programu gdje je dobivena ista statistička značajnost razlika.

U sljedećem pitanju htjelo se dobiti odgovor na pitanje o razlozima početka bavljenja sportom (Tablica 1). „Važnost“ ponuđenih odgovora se klasificiralo ocjenama od 1 - 5. Deskriptivno najveću ocjenu je dobio odgovor „ljubav prema datom sportu“, kineziolozi – 4.02, „ostali“ – 3.93. U tom segmentu nije utvrđena statistički značajna razlika kao ni u odgovorima „prijatelji“ i „blizina dvorane“. I u ova su dva segmenta prosječne ocjene vrlo visoke. U četiri ostala ponuđena odgovora nalaze se i roditelji koji su prema kineziolozima imali prosječnu ocjenu 3.00 dok su „ostali“ im dali ocjenu 2.29. U tom segmentu je dobivena statistička značajnost razlika. I ovi odgovori potvrđuju tvrdnju da su roditelji važan segment početka bavljenja nekom sportskom aktivnošću. Kod ovog pitanja je značajno napomenuti da je najslabije ocijenjen utjecaj profesora TZK (kineziolozi Mean = 2.34, „ostali“ Mean = 1.92) uz statistički značajnost razlika ovih dviju skupina. Uz očekivano dobivenu razliku potrebno je konstatirati, na osnovi ovih odgovora, da je mali utjecaj profesora TZK na odabir izvannastavnih sportskih aktivnosti. Jedan od razloga su svi ostali faktori koji utječu na odabir djeteta, nadalje nastavni plan i program prema kojem profesori TZK počinju raditi s djecom tek od 5 razreda te vjerojatno slabija komunikacija profesora TZK s ponuđenim programima u blizini škole, a time i mjesta stanovanja djeteta.

Tablica 1. Testiranje razlika između uzoraka ispitanika u pitanju: *Tko ili što je razlog tvom početku bavljenja aktivno sportom?* – t-test za nezavisne uzorke

	$\bar{x}$ (ostali)	$\bar{x}$ (KIF)	t-value	df	p-level
Ljubav prema tom sportu	3,928	4,019	-0,860	587	0,389
Prijatelji	3,179	3,346	-1,497	566	0,134
Blizina dvorane	2,396	2,351	0,380	559	0,703
Roditelji	2,292	3,000	-6,249	560	0,000
Profesor TZK	1,929	2,341	-3,601	561	0,000
Sportski uspjesi vrhunskih sportaša	2,140	2,850	-6,111	562	0,000
Zdravlje	3,382	3,700	-2,677	563	0,007

Tablica 2. *Odgovori na pitanje: Tko ili što je razlog tvojemu početku bavljenja aktivno sportom? (odgovori od 1 do 5) - %*

	1 (%) (ostali/KIF)	2 (%) (ostali/KIF)	3 (%) (ostali/KIF)	4 (%) (ostali/KIF)	5 (%) (ostali/KIF)
Ljubav prema tom sportu	5,58/4,95	6,02/8,55	14,73/12,16	20,98/22,52	37,50/48,19
Prijatelji	11,83/11,26	10,49/13,51	22,09/21,17	24,55/24,77	12,05/21,62
Blizina dvorane	29,91/36,48	13,83/16,21	16,07/18,46	13,61/13,06	6,02/8,10
Roditelji	30,13/18,01	16,29/15,31	17,63/21,62	10,49/24,32	4,91/13,51
Profesor TZK	43,08/40,99	14,28/13,51	9,37/18,01	9,37/8,55	3,12/12,61
Sportski uspjesi vrhunskih sportaša	37,50/22,97	12,50/15,31	15,17/22,52	9,37/18,46	4,91/14,41
Zdravlje	13,61/10,36	6,02/5,85	17,41/16,66	21,87/28,82	20,98/31,53

U segmentu pitanja koji se odnose na prestanak aktivnog bavljenja sportom dobiveni su drugačiji rezultati od prije navedenih (Tablice 3., 4. i 5.). I ovdje se roditelji pojavljuju kao faktor, ali s najmanjom značajnošću u odnosu na ostale (prosječna ocjena; kineziolozi 1.52, „ostali” 1.72): Također nije dobivena statistička značajnost između skupina ($p = .067$). Ipak statistički značajna razlika temeljem multivarijatne analize je dobivena ($p = .00$) a najviše joj doprinose odgovori; škola, nemotiviranost i ozljeda. Deskriptivno gledano kineziolozi su najčešće odustajali od aktivnog bavljenja sportom zbog škole (3.644), nemotiviranosti (2.29) i ozljeda (2.12) dok su „ostali” odustajali zbog: škole (3.20), nemotiviranosti (2.93) i trenera (1.86).

Prema gore navedeno može se zaključiti da roditelji nisu presudan faktor kod prestanka bavljenja sportskom aktivnošću. Nažalost, u ovoj kategoriji pitanja škola, odnosno školske obveze, javljaju se kao najveći razlog prestanka bavljenja sportom što svakako nije zadovoljavajuće. U jednom od sljedećih istraživanja ove skupine autora veća će se pažnja posvetiti ovom prostoru kako bi se utvrdili svi segmenti školski obveza koji značajno utječu na gore dobivene rezultate te analiza istih.

Tablica 3. *Diskriminacijska analiza (pitanje: Tko ili što je razlog tvojemu prestanku bavljenja aktivno sportom?)*

Roots removed	eigenvalue	Canonical R	Wilks Lambda	Chi-Sqr.	df	p-level
0	0,059	0,237	0,943	24,05	6	0,000

Tablica 4. Testiranje razlika između uzoraka ispitanika u pitanju: Tko ili što je razlog tvojem prestanku bavljenja aktivno sportom? – t-test za nezavisne uzorke

	$\bar{x}$ (ostali)	$\bar{x}$ (KIF)	t-value	df	p-level
Trener	1,865	1,965	-0,804	507	0,421
Ozljeda	1,858	2,122	-1,989	500	0,047
Roditelji	1,724	1,520	1,833	499	0,067
Nemotiviranost	2,933	2,297	4,516	503	0,000
Škola	3,201	3,644	-3,158	526	0,001
Nedostatak novca	2,761	1,844	1,129	440	0,259

Tablica 5. Odgovori na pitanje: Tko ili što je razlog tvojem prestanku bavljenja aktivno sportom? (odgovori od 1 do 5) - %

	1 (%) (ostali/KIF)	2 (%) (ostali/KIF)	3 (%) (ostali/KIF)	4 (%) (ostali/KIF)	5 (%) (ostali/KIF)
Trener	48,21/45,04	7,36/7,20	6,69/14,41	6,02/7,20	6,47/4,50
Ozljeda	50,00/42,79	4,68/7,65	5,80/9,45	6,47/8,55	6,91/8,55
Roditelji	51,33/56,75	6,69/5,85	6,02/10,36	3,79/2,70	5,80/1,35
Nemotiviranost	22,09/36,93	7,58/9,00	13,39/13,06	14,28/12,16	16,29/7,65
Škola	18,97/13,96	7,36/5,40	11,60/11,26	18,52/15,31	21,20/35,13
Nedostatak novca	42,41/48,19	6,47/9,90	2,90/9,90	4,01/4,95	3,34/5,40

Tema o prisiljavanju djece od strane roditelja, a vezanih uz bavljenje sportom, vrlo je osjetljiva i mora biti analizirana višeslojno. U provedenom istraživanju dotaknut je samo manji segment kroz pitanje «Smatraš li da su te „roditelji maltretirali”, prisiljavali (vezano uz sportski program) tijekom bavljenja istim (npr. tjerali kada nisi htio/htjela ići na trening, ulazili u neopravdani konflikt s trenerom, negativno se odnosili prema tvojim sportskim obvezama...)?» - Tablica 6. Uključena skupina dakle studenti druge i treće godine zagrebačkog sveučilišta ne vide generalno roditelje kao „negativce” u tom segmentu. Analizirano na razini aritmetičkih sredina kineziolozi (1.48), „ostali” (1.65) na skali od 1- 5, rezultati nisu visoki niti generalno značajni, ali se ne može konstatirati da takvih slučajeva nije bilo. Dobivena je statistički značajna razlika između skupina ($p = .03$), čime se može odrediti barem trend koji ide manje na štetu studenata kineziologije. Iz toga se mogu naslutiti poneki odgovori ali za utemeljenu analizu su potrebna detaljnije istraživanja ovog područja.

Tablica 6. *Odgovori na pitanje: Smatraš li da su te roditelji „maltretirali” prisiljavali (vezano uz sport) tijekom bavljenja sportom (npr. tjerali kada nisi htio/htjela ići na trening, ulazili u neopravdan konflikt s trenerom, negativno se odnosili prema tvojim sportskim obvezama, itd.) (odgovori od 1 do 5) - %*

1 (%) (ostali/KIF)	2 (%) (ostali/KIF)	3 (%) (ostali/KIF)	4 (%) (ostali/KIF)	5 (%) (ostali/KIF)
64,16/71,17	13,16/15,76	14,06/5,85	6,25/4,95	0,44/1,35

4. ZAKLJUČAK

Roditelji su nezaobilazan i presudan faktor u prvim sportskim koracima djeteta. Njihov odnos u mnogome može odrediti djetetov početak i trajanje sportskom aktivnošću. Kroz ovo istraživanje pokušalo se dati prilog analizi ovog problema s aspekta razmišljanja studenata, dakle odraslih osoba, koji s današnje točke gledišta relativno objektivno mogu sagledati i analizirati utjecaj roditelja u njihovom bavljenju sportom tijekom djetinjstva. Baš zbog toga dobiveni rezultati mogu se smatrati znakovitima u analizi ovog problema te predstavljati temelj za buduća detaljnija istraživanja.

5. LITERATURA

1. Catina, P., K. Swalgin, D. Knjaz, O. Fosnes (2005.). *A cross-cultural analysis of positive illusions and sport performance levels in American, Croatian and Norwegian basketball players*. Collegium Antropologicum. 29 (2) 453 – 458
2. Karković, R.(1998.). *Roditelj i dijete u športu*. Oktar. Zagreb
3. *RODITELJI I DIJETE U SPORTU* <http://www.roda.hr/tekstovi.php?TekstID=7&Tekst2ID=155&Show=1736> –

Cjelovite tablice se nalaze kod autora